

UOT:159.9.

**AİLƏ – MƏKTƏB ƏMƏKDAŞLIĞININ FORMALAŞDIRILMASININ
PSIXOLOJİ İSTİQAMƏTLƏRİ**

Prof. İbrahimov Cəfər Hüseyn oğlu
Gəncə Dövlət Universiteti
Ibrahimov –cefer @ list.ru

Xülasə: Bu gün respublikamızda təhsil sahəsində islahatlar həyata keçirilir. Təhsillə bağlı yeni infrastruktur yaradılır, məzmun yeniləşdirilir, müəllim kadrlarının hazırlığında yeni texnologiyalar tətbiq olunur. Lakin müəllim – şagird və valideyn əməkdaşlığı əsas prioritet sahə olaraq qalır. Ailə üzvlərinin qarşılıqlı münasibətləri, ailədaxili ünsiyyətin uşaqların tərbiyəsinə təsiri, etik davranışların formalaşması da aktual olaraq qalır. Eyni zamanda, məktəb – valideyn, məktəb – cəmiyyət əlaqələrinin təhsil prosesinin nəticələrinə birbaşa təsiri də qeyd edilməlidir.

Açar sözlər: ailə - məktəb əməkdaşlığı, valideyn, müəllim, şagird, pedaqoji bacarıqlar, əməkdaşlıq modelləri, sosial mühit

Ключевые слова: сотрудничество семьи и школы, родитель, учитель, ученик, педагогическое мастерство, модели сотрудничества, социальная среда

Key words: family – school partnership, Parents activities, the traditional school model, horizontal lines, pedagogical skills of parents, cooperation models

Valideyn – məktəb əməkdaşlığı “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda göstərilən istiqamətlərdə, şagirdlərin davamlı inkişafına yönəldilmiş pedaqoji fəaliyyətə dəstək vermək məqsədilə valideynlərin sistemli şəkildə pedaqoji – psixoloji maarifləndirilməsi əsasında qurulur [1].

Valideyn – məktəb əlaqələrinin səmərəli təşkil olunmasında səriştəli, nüfuzlu valideynlərdən təşkil olunan valideyn komitələri mühüm rol oynayır. Belə valideynlərin təcrübəsindən və dəstəyindən təlim – tərbiyə prosesində, məktəbin işinin canlandırılması və qarşıya çıxan çətinliklərin aradan qaldırılmasında istifadə müsbət nəticələrə gətirib çıxarır.

Bu əməkdaşlıq növü təhsil sahəsində tədqiqatlar aparan bir çox alimlər tərəfindən araşdırılmışdır. Şagirdin qazandığı nailiyyətlərdə ailə - məktəb əməkdaşlığının müsbət rolu tədqiqatçılar tərəfindən sübut olunmuşdur. Ailələrin tədris prosesinə qoşulmalarını təşviq edən proqramlar təhsilin bütün pillələrində şagirdlərin təlim uğurlarını artırır. Ailələr təhsil prosesində övladlarını nə qədər çox dəstəkləsələr, uşaqların uğurları bir o qədər davamlı olar. Maddi və mədəni səviyyələrindən asılı olmayaraq, hər zaman övladları ilə tərbiyələndirici söhbətlər aparan, onları ruhlandıran, dərs çalışmaları üçün şərait yaradan ailələr təhsildə bunun bəhrəsini görürlər Uğurlu və xoşbəxt gələcək naminə bütün ailələr bunu etməlidirlər.

Valideyn – müəllim əməkdaşlığında iki aspekt xüsusilə diqqəti cəlb edir:[2]

1) Valideynlər mütəmadi olaraq övladlarının təhsilə marağı, sinif yoldaşları və müəllimləri ilə ünsiyyət bacarıqları, davranışı, dərəcə davamiyyəti, təlim nailiyyətləri, şəxsi maraqları haqqında məlumat alır, övladlarının oxuduğu sinifdə təhsil prosesinin təşkili ilə tanış olurlar.

2) Valideynlər məktəbin təşkil etdiyi tədbirlərdə, seminarlarda, uşaqların təlim – tərbiyəsinə həsr olunmuş layihələrin təqdimatlarında, valideyn iclaslarında, məktəbin idarə edilməsində iştirak etməklə maariflənir, öz pedaqoji bacarıqlarını artırırlar.

Azərbaycan pedaqoji fikrində ailə - məktəb əməkdaşlığının müxtəlif modellərinə rast gəlinir [3]:

1. "sosial mühitə nəzarət məktəbi" modeli (Burada bütün təlim – tərbiyə vasitələri uşağın ətrafında birləşir);

2. ənənəvi məktəb modeli (Ailədə təlim – tərbiyə mühitinin yaxşılaşdırılmasına, valideyn – müəllim əlaqələrinin genişləndirilməsinə təsir göstərir);

3. "üfiqi xətlər" modeli. Bu model tanınmış rus pedaqoq – alimi V.N.Şulqin tərəfindən irəli sürülmüşdür və Azərbaycandada geniş yayılmışdır.

İnsanın ilk kollektivi onun ailəsidir. Deməli, şəxsiyyəti ilk olaraq ailə formalaşdırır. Daha sonra bağça, məktəb və digər kollektivlər. Əgər uşaq doğulub böyüdüüyü ailədə düzgün tərbiyə olunarsa, sevgi, qayğı yeri gələndə tələbkarlıq görərsə, böyüdükcə özünə inamı, əzmkarlığı zəhmət səbərliliyi daha da artır. Uşaqların düşdüüyü sosial mühitdə onu əhatə edən insanlarla daha tez ünsiyyət qura bilmələri; öz fikrini aydın, səlis ifadə etmələri; özünə inamı, özünə və ailəsinə güvənmələri; düşdükləri mühitə asan adaptasiya oluna bilmələri məhz onların ailədə aldıkları tərbiyədən və əhatə olunduqları sosial mühitdən çox asılıdır.

Ailədaxili münasibətlər, uşaqla rəftar, ünsiyyət, davranış o ailədə böyüyən uşaqların ruhuna, xasiyyətinə birbaşa təsir edir. Əgər uşaq ailədə maddi – mənəvi problemlər, fiziki – psixoloji şiddət görürsə, bu özünü onun gələcək həyatında da göstərəcək. Valideynlərdən psixoloji, fiziki şiddət görən uşaq çox zaman özündən kiçiklərə şiddət göstərir. Belə uşaqlar hesab edirlər ki, həyatda ancaq şiddətlə başqalarından üstün olmaq, təzyiq yolu ilə kimisə özünə tabe etmək olar. Ona görə də tərbiyə və təhsilin integrativliyinin təmin olunması, valideyn – məktəb əlaqələrinin gücləndirilməsi məktəbin qarşısında duran əsas hədəflərdəndir.

Uşaq ailədə qarşılıqlı hörmət, anlaşma, hər vəziyyətdə bir – birinə dəstək olan valideynlərini görürsə, həyatda da qayğıkeş, anlayışlı, zəhmətsevər, mehriban xarakterə malik olur. Belə uşaqlar ailə üzvləri və digər insanlarla ünsiyyət qurmaqdan, fikir mübadiləsi aparmaqdan çəkinmirlər. Hətta belə uşaqlar sosial mühitdə, kollektivdə öz səlis, aydın nitqləri, fikir yürütmələri, başqasının fikrinə hörmət və diqqətlə yanaşmaları ilə fərqlənirlər.

Valideynlər və ailənin digər üzvləri uşaqlarla mümkün qədər çox ünsiyyətdə olmalıdırlar. Böyüklərdə, qarşılıqlı ünsiyyətdə nümunəvi nitq etiketlərindən istifadəni ön plana çəkməli, uşaqların söhbətlərinə səbrlə qulaq asmalı, fikirlərinə hörmətlə yanaşmalı, suallarını cavablandırmalı, səhvlərini izah etməlidirlər. Əgər uşaq verdiyi suallara cavabı ailəsindən ala bilmirsə, özünə qapanır və ya cavabları kənar insanlardan öyrənməyə çalışır. Bu isə çox vaxt arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxarır. Bu vəziyyət uzun müddətdən sonra özünü biruzə verir. O zaman artıq çox gec olur, çünki uşağın xarakteri, şəxsiyyəti, xasiyyəti arzuolunmaz şəkildə formalaşmış olur. "Ağac yaş olanda əyilər" məsəlini xatırlayaq. Bu məsəl "tərbiyədə gecikmək olmaz" fikrini bir daha təsdiqləyir. Ailədə qazanılan ilkin bacarıq və vərdislər, xarakterik xüsusiyyətlər uşaq bağçasında və məktəb kollektivində inkişaf etdirilir, möhkəmlənir, eyni zamanda yeni bacarıq və vərdislər də yaranır. Müəllim, məktəb kollektivi həm şəxsi nümunələri, həm də işləri ilə uşaqlara nümunə olmalıdır.

Y.A.Komenski (1592-1670) yazırdı: "Müəllimlər əməkdə və geyimdə sadəliyin, fəaliyyətdə - gümrəhlik və əməksevərliyin, davranışda – təvəzökar və gözəl əxlaqın, nitqdə - danışmaq və susmaq sənətinin nümunəsi olmalıdırlar"[4]. Üzeyir Hacıbəyov isə müəllimləri "milli tərbiyəçilər" adlandırır və deyirdi: "Millətimizin müəllimlərdən başqa kimi var ki, daim camaat içində olub, onlarla bilavasitə əlaqədə olsunlar?!"[5]. Məktəb, müəllim və kitab cəmiyyətin gələcəyini formalaşdıran, tərbiyə edən, "qaranlıq" könüllərə, qəlblərə, düşüncələrə nur saçan günəşdir. Əsl müəllim hörmət və sevgiyə layiqdir[6].

Uşaqların ailə ilə birlikdə keçirdikləri vaxt birgə fəaliyyət adlanır. Birgə fəaliyyət nəticəsində uşaqları müxtəlif cəhətlərdən daha yaxından tanımaq olur. Valideynlər təmkinlə, səbrlə övladlarına müxtəlif problemləri düzgün izah etməyi bacarmalıdırlar.

Validəynlər uşaqların tərbiyəsini, təlimini və inkişafını ümumtəhsil müəssisələrinə etibar edirlər. Bəzi valideynlər övladlarının uğurları ilə az maraqlanırlar və ya heç maraqlanmırlar. Sağlam cəmiyyətin mövcudluğu və bu mühitin qorunması üçün sağlam nəsil yetişdirmək lazımdır. Dövlətin, təlim – tərbiyə müəssisələrinin və ailənin qarşısında duran bu vəzifə aktuallığı ilə həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur. “Belə şəxsiyyətin yetişməsinin yollarından biri də “təhsil – təlim – tərbiyə üçbucağının da keyfiyyəti” məsələsini “şagird – məktəb – valideyn” üçbucağı ilə inteqrasiyaya yönəltmək günün tələbləri səviyyəsinə yüksəltməkdir”[7]. Bu inteqrativlik imadan onları birgə fəaliyyətə cəlb etmək, praktik olaraq mümkün deyildir. Uşağın tam inkişafı məhz kollektiv fəaliyyət prosesində baş verir. Kiçik yaş dövründə uşaqların ətrafında baş verənlər onlara çox dərin təsir göstərir və bu hadisələr onların sonrakı həyatında iz buraxır. Məhz bu dövrdə uşaqlara valideyn diqqəti xüsusilə lazımdır. Daha sonra bu dövrdə uşaqların tərbiyəsində əldən buraxılan imkanları geri qaytarmaq mümkün olmayacaqdır.

Hər bir uşağın öz inkişaf zonası var – valideynləri ilə birlikdə həyata keçirə bildiklərini, özləri sərbəst yerinə yetirə bilmirlər. Uşaqların bacarıqlarından istifadə edib, onlara düzgün istiqamət verilməlidir. Bunun üçün birgə fəaliyyət göstərmək lazımdır. Birgə fəaliyyət zamanı uşaq əvvəlcə baxacaq, sonra isə öyrəndiklərini özü sərbəst tətbiq etməyə başlayacaq. Burada aparıcı rol valideynlərin üzərinə düşür.

“Müəllim – şagird – valideyn əlaqələri tərbiyə və təlimin inteqrativliyinin təminatçısıdır. İnteqrasiyanın növlərindən biri məhz təlim və tərbiyənin inteqrativliyidir”[8]. Bu inteqrativliyin əsası ibtidai siniflərdə qoyulur. Ona görə də müəllim şagirdləri ilə yanaşı, onların valideynlərini də tanımalı, onlarla əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına çalışmalıdır. Valideynlərin öz övladlarının təlim – tərbiyəsində eyni dərəcədə vaxt ayırmadığını, valideyn tiplərinin, həmçinin onların imkanlarının müxtəlifliyini nəzərə alaraq, müəllim şagirdin təliminə valideynin qoşulmasına müxtəlif metod və üsullardan istifadə yolu ilə nail ola bilər.

Ailə tərbiyəsi mürəkkəb və çoxşaxəli sistemdir. Bu sistemə təsir göstərən amillər sırasında irsiyyət, uşaqların anatomik – fizioloji sağlamlığı, maddi – iqtisadi təminat, ailənin sosial vəziyyəti, həyat tərz, ailə üzvlərinin sayı, yaşayış yeri, uşağa münasibət və s. başlıca yer tutur. Ailə tərbiyəsi qarşısında duran başlıca psixopedaqoji vəzifələr bunlardır:[9]

1. Uşağın yetkinləşməsi və inkişafı üçün mümkün olan bütün şəraitin yaradılması;
2. Ailədaxili əməllərin qorunub saxlanması və uşaqların tərbiyəsində bu amilin tərbiyəedici imkanlarının reallaşdırılması;
3. Müsbət vərdiş və bacarıqların uşaqlara aşılması və bu zəmində özünəxidmətə və başqalarına kömək etmək meylinin formalaşdırılması;
4. Şəxsi ləyaqət hissinin tərbiyə olunması.

Ailə tərbiyəsi işində sınaqdan çıxmış bir çox ümumi prinsiplər mövcuddur. Həmin prinsiplərə ilk növbədə bunları aid etmək olar: inkişaf etməkdə olan uşağa humanist və qayğılı münasibət; ailədaxili münasibətlərin optimallığının təmin edilməsi; uşağın ailənin daxili həyat və fəaliyyətinə cəlb edilməsi; ailədə açıq və inama əsaslanan münasibətlərin yaradılması; valideynlərin uşağa qarşı yönələn tələblərinin vahidliyi və davamlılığı; uşağa mümkün olan hər bir yadrimın göstərilməsi. Qeyd edilən prinsiplərlə yanaşı ailə tərbiyəsində müəyyən qaydalara da əməl edilməlidir: fiziki cəzanın yolverilməzliyi; nəsihətçilikdən imtina; uşağa qarşı dərhal təbə olmaq tələbinin irəli sürülməsi; uşağın yerli – yersiz hər cür tələb və arzusunun yerinə yetirilməsi və s.

Ailə - uşağın ilk kollektividir, burada gələcək şəxsiyyətin əsası qoyulur. Uşaq təhsil müəssisəsinə daxil olduğu andan etibarən “pedaqoji – psixoloji üçbucaq” (müəllim – valideyn – şagird) formalaşır. Müəllimlər, şagirdlər və valideynlər arasında müsbət münasibətlərin

yanarması uşaqların tərbiyəsi və inkişafında əldə olunan nailiyyətlərdən asılıdır. Valideyn təlim tərbiyə prosesinin fəal iştirakçısı olmalıdır.

Uşağın həyatı iki mühüm sahədən ibarətdir: məktəb və ailə. Bu iki sahə daim dəyişikliklərə məruz qalır və inkişaf edir. Buna görə də müəllim və valideynlər həmişə birlikdə fəaliyyət göstərməlidirlər. Valideynin müəllimlə əlaqəsinin olmaması uşağın təlim və tərbiyəsinə mənfi təsir göstərir. Müəllim valideynləri də təhsil prosesinə cəlb etməlidir. Şagirdlər vaxtlarının xeyli hissəsini məktəbdə keçirirlər. Valideyn uşağının təlim – tərbiyə səviyyəsini, həmyaşıdları ilə əlaqələrini bilməlidir. O, öz uşağının məktəb həyatının daim iştirakçısı, həyatında baş verən əsas hadisələrin şahidi olmalıdır. Buna görə də müəllim daim valideynlə əlaqə saxlamalıdır. Pedaqoji ünsiyyətin mərkəzində tərbiyəçi – müəllim və valideyn dayanır. Valideyn övladının problemləri ilə əlaqədar istədiyi vaxt təhsil müəssisəsinin istənilən struktur bölmələrinə müraciət edə bilər: tərbiyəçi – müəllimə, məktəbəqədər müəssisənin rəhbərinə, həkiminə, musiqi rəhbərinə və b. Belə ünsiyyət forması məktəbəqədər müəssisədə çalışan hər bir tərbiyəçi – müəllimdə və valideyndə yüksək ünsiyyət mədəniyyəti və məsuliyyətinin olmasını tələb edir.

Qlobal dünyaya daxil olarkən biz istənilən sahədə inkişafı qarşılaşırıq. Bəzən bu inkişaf müəyyən problemlər törədir. Çox yerlərdə uşaq reabilitasiya mərkəzləri açılır (iri şəhərlərdə bunların sayı daha çox olur). Autizmlə, hiperaktiv, infantil uşaqların sayı günün – gündən artır. AR Elm və Təhsil Nazirliyində bu problemlərin həlli məqsədilə inklüziv təhsilə daha çox önəm verilir. Doğrudur, bu global bir problemdir, lakin problemlərin həlli yollarını düşünməklə yanaşı, onları doğuran səbəblərin araşdırılıb tapılması da aktualdır. Belə araşdırmalardan bu qənaətə gəlmək olar ki, belə problemlərin başlıca səbəbləri aşağıdakılardır: [10]

1. Uşaqların öz yaxınları ilə ünsiyyətinin az olması. Bu hal ən çox müasir valideynlərin öz karyeralarını düşünmələri ilə əlaqədardır. Ana öz işi xatirinə körpə uşağını 2-3 il bilən müasir dünyagörüşlü dayənin yanında qoyur və bunu iftixarla başqalarına da məsləhət bilir, lakin unudur ki, ən yaxşı dayə də valideyni əvəz edə bilməz. Uşaq istənilən halda dayəyə öz doğması kimi baxmır, nəticədə anasından soyuyur. Vaxtilə Y.A.Komenski “Ana qucağı məktəbi” əsərində uşağın inkişaf və tərbiyəsində valideynin əvəzsiz rolundan bəhs edirdi. Bu mövqedən yanaşsaq Yaponiya təhsilindən bəhrələnmək faydalı olardı. Yaponiyada uşaq beş yaşına qədər valideynin himayəsində olur. L.S.Viqotski, haqlı olaraq, beş yaşa qədər dövrü uşağın “bəşər mədəniyyətinə yiyələnmə dövrü” adlandırırdı. Bu yaş dövründə uşaq öz doğmalarından ailə ənənələrini, milli – mənəvi dəyərləri mənimsəyərsə, onun öz vətəninə, xalqının layiqli vətəndaşı kimi böyüməsinə zəmin yaranar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 14 fevral 2024-cü il tarixində keçirilmiş andıçmə mərasimindəki nitqində göstərilir ki, [11] biz elə bir gənc nəsil yetişdirməliyik ki, onlar da daim bizim kimi milli ənənələrə, milli – mənəvi dəyərlərə sadıq olsunlar, onların beyinləri saf olsun. Heç kim onların beyinlərini zəhərləmək istəyəndə uğura nail olmasın və burada, əlbəttə ki, ilk növbədə, ailə tərbiyəsi ön plana çıxır. Xəşbəxtlikdən Azərbaycan ailəsi sağlam ailədir, ənənələr, milli dəyərlər üzərində qurulan ailədir. Ailə tərbiyəsi hər bir gənc üçün, hər bir uşaq üçün əsas tərbiyədir. İkinci yerdə məktəb tərbiyəsidir və belə müzəffər gənclərimizin yetişdirilməsində də Azərbaycan məktəbinin çox böyük rolu vardır. Məktəblərdə uşaqlara aşılana dəyərlər, müstəqilliklə bağlı, milli ləyaqətlə bağlı, əsrlər boyu bizə qarşı edilən ədalətsizliklə, - təkə son 30 ildə yox, - torpaqlarımızın müxtəlif dövrlərdə əlimizdən alınması ilə bağlı və bizim qəhrəmanlıq tariximizlə bağlı uşaqlara verilən tərbiyə və biliklər çox böyük önəm daşıyır. Bütövlükdə milli – mənəvi dəyərlərə gəldikdə, bu bizim cəmiyyətimizin əsasıdır və bu, sarsılmaz varlıqdır, sarsılmaz dəyərdir və bunu sarsılmaz etmək bizim əlimizdədir. Çünki burada hər hansı bir kənar qüvvə öz çirkin niyyətlərinə çatsa,

o zaman bizim ciddi problemlərimiz olacaq. Ona görə gənclərimizin milli ruhda tərbiyə edilməsi, ənənəvi dəyərlər əsasında tərbiyə edilməsi, dırnaqarası mütərəqqi və yad dəyərlərin tamamilə cəmiyyətimizdən silinməsi – bu vəzifə bizim hamımızın qarşısında durur, hər bir ailə qarşısında durur və dövlət qarşısında durur. Burada, əlbəttə ki, dövlət siyasəti də aparılır və aparılacaq. Eyni zamanda, dediyim kimi, bütün cəmiyyət burada həmrəy olmalıdır və biz bu həmrəyliyi görürük.

Belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, uşaqların təlim – tərbiyəsində müəllimlərin valideynlərlə tərəfdaş olmaları, valideynlərin pedaqoji – psixoloji savadlılığının artırılması üçün məktəbdə vaxtaşırı seminarların, açıq qapı günlərinin təşkil edilməsi məqsədəuyğundur. Valideynlərin və şagirdlərin birgə fəaliyyəti təhsilə marağı artırır, şagirdlərin motivasiyasını, ailə münasibətlərini inkişaf etdirir.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasında Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. //Azərbaycan məktəbi, 2013., №5. Səh.5-17
2. Gökçe E. İlköğretimdə okul ailə işbirliyinin genişləndirilməsi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011, №4, Denizli: Pamukkale, s.1-7.
3. Quliyeva S. Azərbaycanda ailə - məktəb əməkdaşlığının formalaşdırılması modelləri. //Məktəbəqədər və ibtidai təhsil, 2020, №3. Səh.68-80
4. Komenski Y.A. Böyük didaktika. Bakı, "Elm və təhsil", 2015. 360s.
5. Hacıbəyov Ü. Seçilmiş əsərləri. Bakı, "Yazısı", 1985. 653s.
6. Hüseyn Cavid. Əsərləri !V cildə. Bakı, 1985. S.225
7. Mahmudov V. Təlim – tərbiyə prosesində şagirdlərin idrak fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi. //Azərbaycan müəllimi, 2019.21 aprel
8. Abbasov A. Ailə pedaqogikası. Bakı, "Mütərcim." 2016
9. Çələbiyev N. Ailə psixologiyası. Bakı, "Mütərcim", 2015. S.83-85
10. Həsənova P. Məktəbəqədər təhsildə pedaqoji ünsiyyət və onun müasir problemləri. //Məktəbəqədər və ibtidai təhsil, Bakı, 2022, №2. S.48-56
11. Azərbaycan müəllimi, №09, 29 mart 2024-cü il.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ СЕМЕЙНО – ШКОЛЬНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Проф. Ибрагимов Джафар Гусейн оглы

Резюме

Сегодня в нашей республике реализуются реформы в сфере образования. Создаются новые инфраструктуры, связанные с образованием, обновляется содержание, применяются новые технологии в подготовке учителей. Однако сотрудничество учителей, учеников и родителей остается основным приоритетным направлением. Взаимоотношения членов семьи, влияние внутрисемейного общения на воспитание детей, формирование этического поведения остаются актуальными. При этом следует отметить прямое влияние отношений школа – родитель, школа – общество на результаты образовательного процесса.

PSYCHOLOGICAL DIRECTIONS OF FORMATION OF FAMILY SCHOOL COOPERATION***Prof. Ibrahimov Cafar Huseyn oğlu******Summary***

Today, reforms are being implemented in the field of education in Azerbaijan. Notwithstanding the new educational infrastructures, updated content, trained teachers, this is not enough to succeed in education, because parents' activities do not meet modern requirements. Parents' pedagogical skills lag behind the requirements of educational reform. The article analyzes various models of cooperation with parents, traditional and non-traditional forms of parent-teacher relationships. Also in the history of pedagogical thought in Azerbaijan, we are talking about family – school partnership model - “The school as a social environment for learning”, the traditional school model and the “horizontal lines” model.

Rəyçi: Dosent Aslanova Zülalə***Psixologiya kafedrasının 19 aprel 2024-cü il tarixli iclasının 12 sayılı protokolu.******Daxil olma tarixi 20 aprel 2024-cü il***